

**Ομιλία του Προέδρου του Μανιατακείου Ιδρύματος
Δρ Δημητρίου Λ. Μανιατάκη
στην παρουσίαση του λευκώματος
«Η Πύλη της Μεσογείου – Mediterranean Gate»
Πέμπτη, 18/4/2019**

«Δήμος Πύλου-Νέστορος: οι εικόνες που εκπλήττουν τον περιηγητή»

Κυρίες και Κύριοι,

Θέλω να ξεκινήσω την ομιλία μου με τον τίτλο «Δήμος Πύλου-Νέστορος: οι εικόνες που εκπλήττουν τον περιηγητή». Η επιλογή του τίτλου δεν προκύπτει μόνο από την αγάπη που έχω για την ιδιαίτερη πατρίδα μου την Κορώνη, ούτε είναι από διάθεση βερμπαλισμού. Λίγες περιοχές χαίρουν της πλούσιας ιστορίας και πολιτιστικής κληρονομιάς όσο αυτό το κομμάτι της νοτιοδυτικής Μεσοηνιακής γης. Τα ιστορικά της μνημεία, η ιστορική της παράδοση, η τοπική της ιστορία και κληρονομιά, αποτελούν τεκμήρια για την παρουσία της στην ιστορική πορεία των Ελλήνων από την αρχαιότητα μέχρι και τις μέρες μας ... Είναι, πράγματι, Πύλη της Μεσογείου!

Το Λεύκωμα που παρουσιάζουμε σήμερα με τίτλο «Η Πύλη της Μεσογείου» αντανακλά την περιοχή που εκτείνεται ο Δήμος Πύλου-Νέστορος και αποτέλεσε περιοχή ιδιαίτερης σημασίας σε όλες τις ιστορικές και προϊστορικές περιόδους - λόγω της καίριας γεωπολιτικής της θέσης και του εύφορου εδάφους της.

- Τα ερείπια του ανακτόρου του Νέστορα στον Επάνω Εγκλιανό επιβεβαιώνουν τη μαρτυρία του Όμηρου. Πρόκειται για το καλύτερα σωζόμενο παλάτι της Μυκηναϊκής περιόδου
- Το Παλαιόκαστρο στον όρμο της Βοϊδοκοιλιάς
- Το Νιόκαστρο στην Πύλο
- Τα διάσημα ενετικά κάστρα της Μεθώνης και της Κορώνης
- Η ιστορικής σημασίας ναυμαχία του Ναυαρίνο

είναι μόνο μερικά παραδείγματα που μαρτυρούν την αδιάλειπτη παρουσία της περιοχής στην ιστορική εξέλιξη της Ελλάδας.

Ιδιαίτερα οι παραλίες της περιοχής, απετέλεσαν σημαντικούς σταθμούς στις θαλάσσιες επικοινωνίες της ανατολικής Μεσογείου, και προσέδωσαν εξέχουσα θέση, όπως αποδεικνύεται άλλωστε από τις γραπτές μαρτυρίες, αλλά και τα πολυπληθή αρχαιολογικά ευρήματα. Μην ξεχνάμε το θεμελιώδη ρόλο της Κορώνης και της Μεθώνης ως «οφθαλμών της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας» και σημείων στρατηγικής σημασίας επάνω στους θαλάσσιους δρόμους, που οδηγούσαν το βενετικό στοιχείο από τη λιμνοθάλασσα στην ανατολική Μεσόγειο.

Ο Δήμος Πύλου-Νέστορος διαθέτει απόθεμα σε φυσική ομορφιά, ήπιο κλίμα, πολιτιστική κληρονομιά. Οι πόροι αυτοί, φυσικοί και πολιτισμικοί, αποτελούν βασικούς συντελεστές παραγωγής για μια σειρά προϊόντων κι υπηρεσιών, όπως τα αγροτικά προϊόντα, η γαστρονομία και οι τουριστικές υπηρεσίες στα οποία η περιοχή και ολόκληρος ο Νομός Μεσσηνίας θα μπορούσε να αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής για την Ελλάδα.

Παρατηρούμε ότι η εν λόγω περιοχή έχει αλλάξει φυσιογνωμία την τελευταία δεκαετία. Έργα υποδομής, συγκοινωνιακά, αναπτυξιακά, αθλητικές εγκαταστάσεις, επενδύσεις στον πολιτισμό και τον τουρισμό που σε συνδυασμό με τις επιχειρηματικές επενδύσεις, μικρές και μεγάλες, έχουν δώσει αναπτυξιακή πνοή στο Νομό και έχουν βάλει τη Μεσσηνία στον παγκόσμιο τουριστικό

χάρτη. Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει γίνει στη μεγαλύτερη επένδυση που έχει γίνει στον Δήμο από την ΤΕΜΕΣ με τη δημιουργία της Costa Navarino, η οποία όταν θα ολοκληρωθεί θα φθάσει στο 1,2 δισ. ευρώ.

Η ολοκλήρωση σημαντικών έργων υποδομής υπήρξε σημείο αναφοράς για αυτήν την στροφή. Τα κυριότερα είναι ο αυτοκινητόδρομος Κόρινθος-Τρίπολη-Καλαμάτα, ο αγωγός φυσικού αερίου στη Μεγαλόπολη και στη συνέχεια στη Μεσσηνία, το διεθνές αεροδρόμιο της Καλαμάτας, που αποτελεί ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα αεροδρόμια της χώρας, αποτελούν θετικό πρόσημο στην εξέλιξη του εγχώριου προϊόντος.

Οι πόροι αυτοί αποτελούν βασικούς συντελεστές παραγωγής για μια σειρά προϊόντων και υπηρεσιών, όπως τα αγροτικά προϊόντα, η γαστρονομία και οι τουριστικές υπηρεσίες στα οποία ο Νομός, όπως προανέφερα, θα μπορούσε να αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής για την Ελλάδα. Επιπλέον, σε σύγκριση με τις λοιπές περιοχές της χώρας, η Μεσσηνία διαθέτει πλούσια ιστορία, με συνεχείς αλλαγές και τεράστιες ανακατατάξεις, πλούσια οικονομική και παραγωγική παράδοση και ιστορία στο χώρο των υπηρεσιών, ειδικά στις μεταφορές, το εμπόριο και τον τραπεζικό τομέα.

Η γνώση και η αξιοποίηση του ιστορικού, πολιτισμικού και του παραγωγικού πλούτου της περιοχής, μπορούν να οδηγήσουν με ακρίβεια στην ανάπτυξη και μεγέθυνση του εισοδήματος. Ο συνδυασμός παραγωγής-υπηρεσιών-πολιτισμού είναι αυτός που μπορεί να ενεργοποιήσει μια ολόκληρη αλληλουχία πόρων. Πολύ δε περισσότερο όταν γνωρίζουμε ότι ο συνδυασμός αυτός είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθεί είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε από ιδιωτικά κεφάλαια, είτε από δεδομένες κρατικές επιχορηγήσεις, είτε και από τις τρεις αυτές πηγές.

Αναμφισβήτητη η σύνδεση του πολιτισμού, με την αγροτική ανάπτυξη, τη γαστρονομία και τον τουρισμό, δημιουργεί ένα εξαιρετικά δυναμικό και σύνθετο μοντέλο ανάπτυξης. Πρέπει, όμως, να σκεφτόμαστε δημιουργικά και να έχουμε όραμα. Να μην ξεχνάμε ότι σε περιόδους έντονης οικονομικής κρίσης είναι ευνόητο ότι αναζητούνται, μεταξύ άλλων, πόροι που έχουν ανεπαρκώς αξιοποιηθεί ή δεν έχουν αξιοποιηθεί καθόλου, οι οποίοι μπορούν με χαμηλό κόστος επένδυσης να αποφέρουν πολλαπλάσια κέρδη.

Ο πρωτογενής τομέας παραμένει σημαντικός με κύρια προϊόντα τις ελιές και το ελαιόλαδο, την σταφίδα, τα σταφύλια και το κρασί, τα σύκα, τα κηπευτικά κ.α. Όμως, χαρακτηρίζεται από μικρό μέγεθος και πολυτεμαχισμό στις εκμεταλλεύσεις. Στο σύνολο των παραγωγών μόνο το 2,8% είναι νέοι αγρότες, οι οποίοι καλλιεργούν το 4,06% της συνολικής καλλιεργήσιμης έκτασης.

Στις 16 Νοεμβρίου 2010 η Μεσογειακή Διατροφή πέρασε στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO και η Κορώνη, το Chefchaouen, το Cilento και η Soria ανακηρύχθηκαν Εμβληματικές Κοινότητες. Έτσι, η Μεσογειακή Διατροφή κατοχυρώθηκε ως ένα ολοκληρωμένο και πολυδιάστατο αγαθό, που το συνθέτουν τα τοπικά αγροτικά προϊόντα, οι μέθοδοι παραγωγής, το αγροτικό τοπίο, το κλίμα και το έδαφος, οι διατροφικές συνήθειες, όλες οι εκφάνσεις κοινωνικής ζωής, ο πολιτισμός, τα ήθη και έθιμα, η παράδοση. Στις 4 Δεκεμβρίου 2013 η Διακυβερνητική Επιτροπή της UNESCO αποφάσισε τη διεύρυνση των χωρών που υποστήριξαν το αίτημα και των Εμβληματικών Κοινοτήτων, προσθέτοντας την Κροατία με τα νησιά Brac και Hvar, την Κύπρο με τον Αγρό και την Πορτογαλία με την Tavira.

Η μεγαλύτερη πρόκληση του μέλλοντος στην αναζήτηση νέων μοντέλων βιώσιμης ανάπτυξης και ποιότητας ζωής είναι η περιφέρεια και οι τοπικές κοινωνίες. Όλο και περισσότεροι πληθυσμοί συγκεντρώνονται στις μεγάλες πόλεις για να βρουν δουλειά, να σπουδάσουν ή απλά για να επιβιώσουν. Η τεχνολογία της πληροφορίας μπορεί να αμφισβητήσει αυτή την τάση. Πράγματι, η πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να είναι η πολυτιμότερη πηγή για βιώσιμη ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής σε μέρη όπως ο Δήμος Πύλου-Νέστορος, ο οποίος μπορεί να γίνει πρώτα αντικείμενο μελέτης και στη συνέχεια να μετατραπεί σε παράδειγμα στο διεθνές τοπίο.

Ο Δήμος Πύλου-Νέστορος με αιώνες συμμετοχής στον πολιτισμό και την οικονομία μπορεί να αναδειχθεί σε ένα διεθνή τουριστικό προορισμό και πολιτιστικό κόμβο της Ελλάδας. Οι καταλύτες αυτής της αναπτυξιακής διαδικασίας θα είναι η παρουσία των περιοχών που απαρτίζουν τον Δήμο ως σύμβολα οικονομικής και πνευματικής ευημερίας του παρελθόντος και οι μακροπρόθεσμες και διαρκείς δράσεις που πρέπει να εφαρμοστούν για την υλοποίηση του οράματος.

Η γεωπολιτική ιστορική σημασία της περιοχής μέσα στους αιώνες εξελίσσεται σε ένα παγκόσμιο πολιτιστικό και οικονομικό πρότυπο για τη Μεσσηνία όσο και για ολόκληρη την Ελλάδα. Ο στόχος είναι η μεταμόρφωσή της σε ένα επώνυμο τουριστικό και πολιτιστικό προϊόν, έναν διεθνώς αναγνωρισμένο αειφόρο τουριστικό προορισμό, βασισμένο στον πολιτισμό, το αυθεντικό αγροτικό τοπίο, τα τοπικά προϊόντα και τη φυσική του ομορφιά. Η αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος, με τη γενικότερη έννοια ως μοχλού για τη διαμόρφωση μιας οικονομίας νέου τύπου με θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση και τη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο Δήμος Πύλου-Νέστορος, όπως και ολόκληρη η Μεσσηνία διαθέτει «άδηλους» πλουτοπαραγωγικούς πόρους οι οποίοι βρίσκονται τόσο στην πρωτογενή παραγωγή όσο και στις υπηρεσίες.

Η Μεσογειακή Διατροφή, που όπως γνωρίζεται το Μανιατάκειο Ίδρυμα έχει παίξει πρωτεύοντα ρόλο και είναι Τεχνικός Σύμβουλος του Δήμου και προωθεί την πολιτιστική αλλά και την αναπτυξιακή διάσταση της Μεσογειακής Διατροφής, μπορεί και πρέπει να αποτελέσει βασικό αναπτυξιακό εργαλείο, εκφράζοντας έναν ιδιαίτερο, μοναδικό τρόπο ζωής αλλά και αξιοποιώντας μέρος του ελληνικού πλούτου (ιστορικού, κοινωνικού και πολιτιστικού) που τη διαμορφώνει. Πρέπει να επαναπροσδιορισθεί η σχέση μεταξύ της αξιοποίησης και της ανάδειξης της Μεσογειακής Διατροφής, ως αγαθό ύλης πολιτιστικής κληρονομιάς, με τη βιώσιμη αειφόρο ανάπτυξη. Η σύγχρονη πρόκληση είναι η σύνδεσή τους με τέτοιους όρους και προϋποθέσεις προκειμένου να υπάρξει μια νέα σχέση μεταξύ κοινωνίας και φύσης, δηλαδή η σύνδεση του αγροτικού τομέα με τον πολιτισμό, τον τουρισμό και τη γαστρονομία και η διεθνοποίηση τους.

Ο συνδυασμός των πόρων αυτών με την ιστορική μνήμη, τόσο στον παραγωγικό όσο και στον αμιγώς πολιτιστικό τομέα, μπορεί να οδηγήσει σε θεαματικά αποτελέσματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα παραμείνει η Πύλη της Μεσογείου... Και όπως έλεγε ο Κομφούκιος «Αν δεν μπορείς να πετύχεις τον σκοπό σου, μην αλλάξεις τον σκοπό, αλλά την πορεία».

Θέλω να τονίσω ότι ο Δήμαρχος Πύλου-Νέστορος, ο φίλος Δημήτρης Καφαντάρης, έχει αντιληφθεί τη σημασία της ανάδειξης του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης, μέσα από τις συνέργιες με άλλους φορείς και με άλλους δυναμικούς παραγωγικούς κλάδους, όπως ο τουρισμός και ιδιαίτερα ο πολιτιστικός τουρισμός με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και έχει γίνει κοινωνός μιας νέας κουλτούρας, που πηγάζει από μια

ολιστική και ισόρροπη θεώρηση του φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος και του τοπίου, η οποία είναι η μόνη επιλογή για μια βιώσιμη ανάπτυξη.

Όλα αυτά που σας ανέφερα παρουσιάζονται στο λεύκωμα «Η Πύλη της Μεσογείου» και θεωρώ ότι δε θα πρέπει να λείπει από τη βιβλιοθήκη κανενός μας για να μας θυμίζει την ιστορία, τον πολιτισμό και την καταγωγή μας. Στόχος της έκδοσης είναι η περιοχή να αποκτήσει ένα λεύκωμα που από την ποιότητα του, τις εικόνες του και τα κείμενά του να καθρεπτίζει αυτό που πραγματικά περικλείεται στον Δήμο Πύλου-Νέστορος. Αυτό που επετεύχθη είναι η ανάδειξη όλων των εικόνων της περιοχής που εκπλήττουν τον περιηγητή και να κάνουν αυτή την έκδοση επιθυμητή για όποιον ξένο επισκεφθεί τον τόπο μας αλλά και σε μας τους ίδιους να δείξει πόσες ομορφιές και πόσο ακόμα ενδιαφέρον περικλείει ο Δήμος μας, πράγματα που μπορεί να μην τα έχουμε προσέξει.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες σε όλους όσους συνετέλεσαν στην ολοκλήρωση της έκδοσης, στον Δήμαρχο Πύλου Νέστορος Δημήτρη Καφαντάρη που με αυτή του την πρωτοβουλία οπτικοποίησε τους μικρούς και μεγάλους θησαυρούς του ιστορικού, πολιτισμικού και φυσικού τοπίου της περιοχής. Στις εκδόσεις Μίλητος που με τη μεγάλη εμπειρία τους και τις υψηλού επιπέδου εκδόσεις τους, όπως η «Χριστιανική Μεσσηνία» και «Μεσσηνία: Τόπος, Χρόνος, Άνθρωποι», δημιούργησαν ένα διαβατήριο για το Δήμο, αλλά και για όλους εμάς μία δυνατότητα δίνοντας αυτό το βιβλίο σε φίλους Έλληνες και ξένους να δουν την περιοχή έτσι όπως μόνο εμείς ... ίσως ... την ξέρουμε.

Κυρίες και Κύριοι,

Ολοκληρώνοντας την ομιλία μου θα ήθελα να αναφερθώ στα λόγια του Γάλλου συνταγματάρχη Bory de Saint-Vincent, επικεφαλής της Γαλλικής επιστημονικής αποστολής 48 ατόμων στο Μοριά την περίοδο 1829-1838, με σκοπό την χαρτογράφηση της Πελοποννήσου, ο οποίος στις 3 Μαρτίου 1829 κατέγραψε τα εξής:

«... Από το αραξοβόλι μας απολαμβάνουμε την υπέροχη θέα από την πλευρά του Ναβαρίνου. Η πόλη σχεδόν εξαφανίζεται κάτω από τα πόδια του ταξιδιώτη που έχει ανέβει στις πλαγιές. Το υδραγωγείο αναπτύσσεται σε δεύτερο πλάνο. Το λιμάνι το γεμάτο πλοία, το γαλάζιο του βάθους, η Σφακτηρία, το παλιό Ναβαρίνο και στη συνέχεια η Πύλος εκτείνονται κατά μήκος από τα αριστερά. Οι κάμποι και οι πλαγιές στο βάθος του κόλπου καθώς και η οροσειρά των Γερανείων που δεσπόζει συμπληρώνουν τη θαλάσσια άποψη που βλέπουμε στον πίνακα VII.» (Bory de Saint Vincent, Relation 1836, σ. 49 και 55.)

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.